

ІГРОВА ДІЯЛЬНОСТЬ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Бомба А., студентка 3 курсу, педагогічний факультет

Каньоса Н., кандидат педагогічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,

м. Кам'янець-Подільський, Україна

Анотація. Стаття присвячена проблемі ігрової діяльності в житті дитини дошкільного віку. Здійснено аналіз процесу ігрової діяльності в аспекті виховного засобу, ефективного методу впливу на особистість дитини. Відзначено, що гра є важливою і найдоступнішою формою діяльності дошкільників, засобом самовираження. Вона найбільше відповідає їх фізичним і психічним можливостям. Засобами гри формується особистість дитини. Гра виступає важливим засобом навчання і виховання дітей, підготовки їх до школи та майбутнього життя.

Ключові слова: гра, ігрова діяльність, дитина дошкільного віку, розвиток, виховні можливості, суспільний досвід.

Дошкільне дитинство – короткий, але важливий період становлення особистості. У ці роки дитина набуває початкові знання про навколишнє життя, у неї починає формуватися певне відношення до людей, до праці, виробляються навички та звички правильної поведінки, формується характер. Основний вид діяльності дітей дошкільного віку – гра, в процесі якої розвиваються духовні та фізичні сили дитини, її увага, пам'ять, уява, дисциплінованість, спритність, своєрідний, властивий, дошкільному віку спосіб засвоєння суспільного досвіду.

Гра – самостійна діяльність, в якій діти вперше вступають у спілкування з однолітками. Їх об'єднує єдина мета, спільні зусилля у її досягненні, спільні інтереси і переживання. Гра привчає дітей підкоряти свої дії і думки певній меті, допомагає виховувати цілеспрямованість.

Сучасні психолого-педагогічні дослідження гри характеризуються зближенням поглядів на неї як на провідну діяльність дітей дошкільного віку, аналізом її виховних можливостей і засобів їх актуалізації.

Відомі педагоги Ж. Руссо, К. Грос, Ф. Шіллер, С. Холл, З. Фрейд, К. Ушинський, Є. Тихеева, Д. Менджеріцька, Л. Виготський, Я. Корчак, Д. Ельконіна, А. Усова, В. Сухомлинський висували різні гіпотези про місце, роль та значення гри в житті дитини. Сучасні українські науковці Л. Артемова, Г. Григоренко, К. Щербакова досліджують формування суспільної спрямованості дитини дошкільного віку у грі, розвиток моральних стосунків у творчих іграх. За їхніми твердженнями, гра містить більші можливості для формування особистості дошкільників, ніж будь-яка інша діяльність, оскільки мотиви її мають велику спонукальну силу і дітям зрозуміле співвідношення мотиву і мети гри [5, с.206].

Гра є одним з найцікавіших видів людської діяльності, провідною діяльністю дошкільника, засобом його всебічного розвитку, важливим методом виховання. Її назвали «супутником дитинства», хоч у житті граються не тільки діти, а й дорослі. Дитяча гра – це діяльність, спрямована на орієнтування в предметній і соціальній дійсності, в якій дитина відображає враження від їх пізнання. Мати дитинство – це передусім мати право на розвиток власної ігрової діяльності, яка є важливою складовою дитячої субкультури. Водночас гра є могутнім виховним засобом, у ній, за словами К. Ушинського, реалізується потреба людської природи. У системі навчання і виховання дошкільників активно використовуються дидактичні (навчальні) ігри, які розвивають спостережливість, увагу, пам'ять, мислення, мовлення, сенсорні орієнтації дітей у розмірах, формах, кольорах, максимально задіюють інтелектуальний потенціал у пізнанні світу і себе.

Педагоги стверджують: рівень розвитку дитини визначається рівнем розвитку її ігрової діяльності. К. Гросс відзначав, що ігри є джерелом розвитку всіх сил дітей. В грі, як і в будь-якій іншій творчій діяльності дитини, розвивається варіативність та креативність мислення.

У сучасній педагогіці виділяють різні види ігор, що подають дітям певні знання та вміння: дидактичні, рухливі, музичні, ігри-забави. У них ігрові дії завчасно передбачені правилами гри, іграшками, ігровими атрибутами. У багатьох іграх, іграх-драматизаціях, сюжетно-музичних, сюжетно-дидактичних, сюжетно-рольових зміст навчання ніби вплітається в ігровий сюжет, цікавий та близький дітям з їх життєвого досвіду. Діти, розв'язуючи ігрові задачі, непомітно для себе засвоюють закладений в них навчальний матеріал.

У дошкільному віці гра стає провідним видом діяльності не тому, що вона займає найбільше часу дитини, а тому, що зумовлює якісні зміни у її психіці. Найважливішою передумовою ігрової діяльності дитини є порівняння і ототожнення нею своїх дій з діями дорослого. Організуючи ігри в дошкільному закладі, вихователь повинен враховувати специфіку формування і загальні закономірності розвитку дітей. Він відбувається тільки в тому разі, якщо дитина сама активно включається у різні види діяльності: предметну, ігрову, навчальну, трудову. Кожному віковому періоду відповідає найбільш доступний і важливий для виховання та психічного розвитку вид діяльності.

Плануючи певну гру, вихователь піклується про створення та оснащення ігрового простору, з урахуванням віку дітей, їхніх інтересів, ігрових уподобань добирає прийоми залучення і збору на гру, зацікавлення нею, пояснення ходу, правил гри та дій учасників, розподілу ролей та ігрової атрибутики, спрямування і корекції ігрових дій вихованців та їхніх стосунків у процесі гри, підведення її підсумків та оцінювання індивідуальних досягнень в ігрових результатах, позитивних проявів у поведінці, взаєминах дітей [2, с.124].

У грі дитина набуває основних навичок спілкування, якостей необхідних для встановлення контактів з однолітками. Саме у грі спочатку вона виявляє здатність добровільно, з власної ініціативи, підкорятися різноманітним вимогам. Ігрова діяльність наділена найбільшими можливостями для формування дитячої спільності, у ній найповніше активізується суспільне життя дітей. У процесі ігрової діяльності зароджуються і диференціюються нові види діяльності дитини: формується зображувальна діяльність, вперше з'являються елементи праці і навчання. Крім того, гра – це своєрідний, властивий дошкільному віку спосіб засвоєння суспільного досвіду.

Становлення первинного світогляду, довільної поведінки, усвідомленого «Я», здатності об'єктивно оцінювати себе – підпорядкування мотивів відбувається в специфічних видах дитячої діяльності: предметно-практичній, спілкуванні, сюжетно-рольовій грі. Таким чином, розглянувши проблему розвитку ігрової діяльності в дослідженнях педагогів, можна зробити висновок про те, що гра – це основний вид діяльності дітей дошкільного віку, в процесі якої розвиваються духовні і фізичні сили

дитини: її увага, пам'ять, уява, дисциплінованість. Якщо ви хочете розвивати здібності малюка, навчити його думати, розуміти мовлення дорослих, уявляти, діяти із предметами, – грайте з ним якомога частіше. Ігри дають малюкам радість, інтерес, упевненість у собі та своїх можливостях. На розвиток особистості дитини гра впливає позитивно, оскільки через неї вона пізнає поведінку і взаємини дорослих людей, які стають зразком для її поведінки [1, с.206].

Отже, гра є важливою і найдоступнішою формою діяльності дошкільників, засобом самовираження. Вона найбільше відповідає їх фізичним і психічним можливостям. Засобами гри формується особистість дитини. Гра виступає важливим засобом навчання і виховання дітей, підготовки їх до школи та майбутнього життя.

Summary. The article deals with the problem of play in the life of a child of preschool age. The analysis process is shown in terms of powerful educational tool, an effective method of influence on the child's personality preschool priority direction of the whole person preschooler.

Keywords: game play activity, the child of preschool age, development, educational opportunities, social experience.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах / А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 304с.
2. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія : навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 392 с.
3. Кіндрат І. Формування світогляду дошкільників : наукові підходи, аналізування реальної ситуації / І. Кіндрат // Вихователь-методист дошкільного закладу, 2013. – № 6. – С. 13 – 20.
4. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська. – Київ : Слово, 2004. – 352 с.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : [навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів] / Т. І. Поніманська. – Київ : Академвидав, 2004. – 456 с.